

Beste aanwezigen,

'You can't judge a book by the cover', zong Bo Diddley in 1962.

Het is een swingende oproep om mensen toch vooral niet makkelijk af te schrijven en niet in een hokje te plaatsen. En die oproep sloeg aan. Het nummer heeft veel fans.

En ik ben er één van.

Waarom?

Om de betekenis van Bo Diddley's hit. Je kunt een prachtig boek in handen hebben, ook al heeft de kaft butsen en zijn de pagina's wat gehavend. Maar het verhaal blijft leven, zolang mensen dat boek willen oppakken en lezen.

En zo is het ook met een mensenleven. Elk mensenleven is van waarde. Ook als iemand in detentie heeft gezeten. Als er maar mensen nieuwsgierig zijn naar wie die ander wérkelijk is. En als diegene zelf het aandurft om een bladzijde om te slaan en aan een nieuw hoofdstuk te beginnen, dan kan zich een mooi verhaal onrollen.

Het is mijn opdracht als staatssecretaris van Justitie en Veiligheid om mensen na detentie veilig terug te laten keren en weer mee te laten doen in de samenleving. Alleen maar zwaar straffen is niet altijd de beste manier.

We zijn hier vandaag met veel mensen die dit herkennen uit onze penitentiare inrichtingen. Omdat ze er, zoals ik zelf ook, hebben gewerkt of nog steeds werken.

Of omdat ze er onderzoek naar hebben gedaan. Maar er zijn in dit land nog veel meer mensen die geen idee hebben, wie er binnen de gevangensmuren zitten. En wat er werkelijk nodig is om Nederland zo veilig mogelijk te houden.

De bundel Sleutels tot detentie biedt vanuit de wetenschap een schat aan informatie daarover.

Ik vind het mooi dat de auteurs in de inleiding van de bundel Tweede-Kamerlid Joost Eerdmans aanhalen, die zich vorig jaar voor een televisieprogramma drie dagen liet opsluiten. Hij is diep onder de indruk van de trieste verhalen die hij hoort. Ik citeer: *'Ze zeggen: wie gaat ons helpen? Want we hebben niemand'*.

De auteurs hebben zich gerealiseerd dat stellige, strenge opvattingen over hoe we moeten omgaan met de gevangenis en met gedetineerden, kunnen veranderen. Dat gebeurt als mensen meer te weten komen over de praktijk.

Dat was de motivatie om aan de slag te gaan met de Sleutels tot detentie. Een bundel waarin divers wetenschappelijk onderzoek naar beslissingen in de strafrechtketen toegankelijk is gemaakt voor een breder publiek.

Ik ben blij dat het Leidse Instituut voor Strafrecht en Criminologie deze stap heeft willen zetten.

Want we zien dat de roep om harder straffen in het publieke debat de boventoon voert. Terwijl het in de praktijk genuanceerd ligt.

We hebben natuurlijk veroordeelde zware criminelen, met groot risico in detentie. Er is ook een groep die niet het meest gebaat is bij langdurig verblijf binnen de gevangensmuren. Ik zoek de oplossing liever in preventie, vroege zorg en een aanpak van straffen waarmee we voorkomen dat mensen steeds dieper in de criminaliteit terecht komen.

Als je dit betoogt, word je aan de borreltafel al gauw weggezet als een softie, iemand van pappen en nathouden. Het tegendeel is waar. Het is simpelweg een feit dat de veiligheid in dit land niet toeneemt door meer mensen op te sluiten en ze zo lang mogelijk vast te houden, een kleine groep daargelaten.

Nederland is veiliger geworden door betere wijkzorg, onderwijs en door sociale cohesie. Glijden mensen toch af, dan is het zaak te voorkomen dat mensen na hun detentie terugvallen. Daar hebben we ook partners als gemeenten en reclassering hard bij nodig.

Ik ben dan ook blij met deze toevoeging aan het debat vanuit de wetenschap. Ik kan de input uit Leiden goed gebruiken.

Want ik wil mijn beleid baseren op wetenschappelijk onderbouwde kennis en feiten, die helder maken wat wel werkt en wat niet. Tegelijkertijd helpen de toegankelijk opgediende kennis en feiten om meer draagvlak te vinden voor een rationele, houdbare en betaalbare manier van straffen.

Ik wil me tot slot rechtstreeks richten tot de auteurs en de redacteurs van Sleutels tot detentie. Ik begrijp dat het een grote stap is geweest voor het Instituut voor Strafrecht en Criminologie en voor iedereen die aan de bundel heeft meegewerkt. Ik weet dat het een grote omslag in schrijven en denken vergt om uitgebreid onderzoek te vertalen naar essays die de interesse prikkelen van een breder publiek. Het zal bloed, zweet en tranen hebben gekost om te komen tot teksten die maatschappelijke impact hebben en waarbij u tegelijkertijd de wetenschappelijke integriteit bewaart.

Ik juich het toe dat u dit avontuur bent aangegaan. U hebt vanuit de wetenschap uw maatschappelijke verantwoordelijkheid genomen en daar veel tijd in gestoken. Dat is een welkome stap waar ik u hartelijk voor wil bedanken.

En om nog even terug te komen op Bo Diddley:
Ik hoop dat ook dit waardevolle boek snel beduimd zal raken.
Omdat mensen er eindeloos in zullen blijven bladeren.

Dank u wel.